

MEER RUIMTE VOOR DUURZAME SAMENWERKING AFVALBEDRIJVEN

De Autoriteit Consument & Markt (ACM) wil het concurrerende bedrijven gemakkelijker maken om duurzaamheidsafspraken te maken. Advocaat Maurice Essers verwacht dat afvalbedrijven hier gretig gebruik van gaan maken. "Op dit moment is er nog vaak onzekerheid over wat er wel en wat er niet mag."

Wat de ACM betreft krijgen concurrerende bedrijven meer mogelijkheden om afspraken te maken die bijdragen aan het bereiken van de Nederlandse klimaatdoelen, zoals het verminderen van de uitstoot van CO₂. Dat kan als de voordelen van de samenwerking voor de gehele samenleving opwegen tegen de nadelen van een mogelijke beperking van de concurrentie. Met die boodschap presenteerde de Nederlandse mededingingsautoriteit begin deze zomer een conceptlei-

kunnen nagaan of hun deze afspraken zijn toegestaan. Daarbij geven we aan duurzaamheidsvoordelen in bepaalde gevallen een zwaarder gewicht dan voorheen het geval was."

Meer duidelijkheid

De nieuwe leidraad geeft allereerst uitleg bij de typen duurzaamheidsafspraken die mededinging meestal niet beperken en dus

over eco-labels of keurmerken voor producten met duurzame grondstoffen en minder afval. Dit type afspraken in de materiaalketen moet gelijkwaardige alternatieven mogelijk laten en vereist is dat men eraan kan deelnemen op redelijke en non-discriminatoire gronden."

In de tweede plaats geeft de conceptleidraad een toelichting bij de wettelijke uitzondering van het verbod op mededingingsbeperkende afspraken. Mijnlief: "Deze wettelijke uitzondering bevat vier voorwaarden waaraan moet worden voldaan. Ondernemingen en organisaties uit de afvalsector moeten zelf nagaan of hun afspraak aan deze vier voorwaarden voldoet. Twee voorwaarden zijn dat de duurzaamheidsafpraak niet alle concurrentie mag uitschakelen (er moet restconcurrentie blijven) en dat de duurzaamheidsafspraken noodzakelijk zijn om de milieuvoordelen te behalen. De andere twee voorwaarden gaan over de afweging van de duurzaamheidsvoordelen ten opzichte van de nadelen van de mededingingsbeperking(en), zoals een prijsverhoging."

Voorheen was het uitgangspunt dat de gebruikers volledig moesten worden gecompenseerd voor de prijsverhoging die het gevolg is van een mededingingsbeperking. Nu is de insteek van de ACM dat dit bij zogenaamde 'milieuschadeafspraken' niet hoeft. Dit betreft afspraken die een (dreigende) fysieke schade aan natuur, milieu en mens willen verminderen of voorkomen. Ook moet de afspraak bijdragen aan het bereiken van

"Afvalbedrijven doen er verstandig aan de leidraad te raadplegen als ze duurzaamheidsafspraken willen maken."

Murco Mijnlief, ACM

draad voor duurzaamheidsafspraken tussen bedrijven. De leidraad, waarover overigens nog een consultatie loopt, is relevant voor zo'n beetje alle sectoren in de economie, maar zeker ook voor de afvalsector en de circulaire economie.

"Met de leidraad willen we ons steentje bijdragen aan de transitie naar een circulaire en duurzame economie", zegt Murco Mijnlief, woordvoerder bij de ACM. "Wanneer bedrijven bijvoorbeeld afspraken willen maken met het oog op de vermindering van het gebruik van grondstoffen of van de uitstoot van milieubelastende stoffen, dan is het goed als zij de leidraad erop naslaan. De ACM wil via de leidraad over dit soort duurzaamheidsafspraken duidelijkheid geven, zodat ondernemingen en organisaties

gewoon zijn toegestaan. "Denk aan een groep bedrijven die ernaar streeft binnen tien jaar 25 procent minder verpakkingen te gebruiken, waarbij ieder individueel bedrijf zelf kan bepalen hoe en hoe snel", geeft Mijnlief een voorbeeld. "Een ander type duurzaamheidsafspraken dat is toegestaan, betreft afspraken

CONSULTATIE OVER CONCEPTLEIDRAAD DUURZAAMHEIDSAFSPRAKEN

Ondernemingen en organisaties kunnen nog tot 1 oktober hun zienswijze geven op de conceptleidraad. Essers wil een aantal reacties van afvalbedrijven en mogelijk energiebedrijven bundelen. "Over het algemeen zijn afvalbedrijven enthousiast over de leidraad, maar op sommige punten hopen ze dat deze concreter wordt", zegt de advocaat. Al met al denkt hij dat de definitieve leidraad niet veel zal verschillen van het concept.

Bij Green Collecting Haarlem was het de vraag of de duurzame samenwerking 'ACM-proof' was.

overheidsdoeleinden die op beperking van deze schade betrekking hebben. Hier heeft de hele maatschappij profijt van een afspraak en dat moet volgens de ACM meetellen.

“Een afspraak die leidt tot vermindering van CO₂-uitstoot bij de inzameling of verwerking van afvalstoffen zou hier een voorbeeld van kunnen zijn”, meent Mijnlieff. “Met deze benadering wil de ACM meer rekening houden met het belang van een beperking van milieu- en klimaatkosten. De autoriteit heeft hiermee het voortouw genomen in de Europese Unie. Er vindt nog overleg plaats met de Europese Commissie en de andere EU-mededingingsautoriteiten op dit punt.” Tot slot volgt uit de leidraad dat ondernemingen en organisaties die de uitleg in de leidraad te goeder trouw hebben gevolgd en, zo nodig, contact hebben opgenomen met de ACM, geen boete zullen krijgen van de autoriteit als achteraf blijkt dat er toch sprake is van verboden mededingingsbeperkingen. “Verstandig dus als afvalbedrijf om de leidraad te raadplegen als er een plan is om een duurzaamheidsafpraak te maken”, aldus Mijnlieff.

Meer zekerheid

Maurice Essers, advocaat en partner bij Clairfort en gespecialiseerd in aanbestedings- en mededingingsrecht, denkt dat de leidraad ongetwijfeld gaat leiden tot meer duurzaamheidsafspraken tussen afvalbedrijven. “Uit mijn praktijk weet ik dat afvalbedrijven nu nogal eens terughoudend zijn met het maken van deze afspraken, omdat ze niet de zekerheid hebben dat deze mededingingstechnisch door de beugel kunnen”, vertelt hij. “De ACM vindt dat bedrijven zelf duurzaamheidsvoordelen moeten afwegen tegen concurrentienadeln. In de praktijk vinden bedrijven dat echter lastig. Wat in regio A mag, kan in

regio B verboden zijn, omdat de economische context verschilt. Bedrijven met twijfels kunnen naar een advocaat stappen en die kan zijn visie op de casus geven, maar voor een bedrijf is het toch prettiger als afspraken bij de ACM zelf kunnen worden voorgelegd. Met de nieuwe leidraad wordt dat mogelijk. Ze krijgen geen ‘duimpje omhoog’ of ‘duimpje omlaag’, maar er wordt wel meegedacht. En wie de leidraad volgt, zal niet zomaar verrast worden met een boete. Dat geeft bedrijven zekerheid.”

Essers adviseerde in het verleden onder andere afvalbedrijven die in Haarlem gezamenlijk met een neutraal inzamelvoertuig bedrijfsafval wilden inzamelen zonder in de knoop te

komen met de mededingingsregels. “Het was duidelijk dat de samenwerking zou leiden

tot minder CO₂-uitstoot, minder verkeer in de stad en een kostenreductie”, zegt Essers. “De vraag was echter ook: wat betekent dit voor winkeliers? Houden zij voldoende keuzemogelijkheden? Er is toen gekeken naar hoe de samenwerking zo ingericht kon worden dat de inzamelaars toch met elkaar bleven concurreren, ondanks dat een deel van hun kosten, door de inzameling met één neutraal voertuig, gelijk was. De partijen zijn daar uitgekomen. Maar wat in Haarlem kan binnen de mededingingsregels, kan niet automatisch overal in Nederland. Ik vermoed dat dit soort samenwerkingen nu echter een vlucht kan gaan nemen in het land. Met de nieuwe leidraad krijgen bedrijven namelijk veel meer zekerheid over wat er wel en niet mag. Dat helpt niet alleen bij samenwerkingen op het gebied van inzameling als in Haarlem,

maar ook bij veel van de andere Green Deals in Nederland, zoals in recycling of inzameling van trein- en scheepsafval.”

De nieuwe leidraad gaat niet direct duurzaamheidsamenwerkingen tussen afvalbedrijven mogelijk maken die dat nu nog niet zijn, stelt de advocaat. “In feite blijft de norm die de ACM hanteert hetzelfde met de leidraad, alleen de manier waarop ermee wordt omgegaan verandert”, zegt hij. “Bedrijven krijgen meer zekerheid en zullen dus eerder durven te gaan samenwerken. Wel is de Wet ruimte voor duurzaamheidsinitiatieven in voorbereiding. Daarmee moet er ook ruimte komen voor initiatieven die in strijd zijn met de mededingingswet. Dan ontstaat er wel een situatie waarin de minister meer kan toestaan dan nu het geval is.” Onzeker is volgens Essers echter nog of en wanneer die wet er komt. “Er zijn allerlei staatsrechtelijke en Europeesrechtelijke bezwaren en je kunt je afvragen of die wet het beleid van de ACM niet te veel ondermijnt, als initiatieven die de ACM afwijst

“Wie de leidraad volgt, zal niet zomaar verrast worden met een boete. Dat geeft bedrijven zekerheid.”

Maurice Essers, Clairfort

door de minister worden beschermd of zelfs algemeen verbindend worden verklaard. De ACM kan weliswaar de minister bij de toepassing van de wet adviseren over mededingingsaspecten, maar er blijft een risico dat de minister zich te veel zal laten leiden door een lobby voor deelbelangen en geen goede integrale belangenafweging zal maken.” Essers vindt het niettemin mooi dat Nederland deze initiatieven neemt. Nederland loopt met de leidraad en het wetsvoorstel voorop in Europa. Duitsland, dat eind vorige eeuw het voortouw nam met een welwillende mededingingstoets van duurzaamheidsinitiatieven, beoordeelt dergelijke initiatieven nog steeds van geval tot geval, weet de advocaat. ■

Govert Buijze